

Inhoud

Inhoud	5
Introductie	9
1 Ergotherapie	15
Uitgangspunten van de ergotherapie	15
De rechten van de mens op handelen en participatie	17
Casus Geertje en Roel	19
2 Historisch perspectief	21
3 Handelen	25
Het kerndomein	26
Handelingsgebieden	29
Casus Mehmed	31
4 Cliënt	33
De cliënt als persoon, organisatie en populatie	33
Cliëntgecentreerd, klantgericht en klantvriendelijk	36
Drie leeftijdscategorieën	37
Het cliëntstelsel	42
Maatschappijgerichte ergotherapie bij populaties	43
Casus AQUA Products	45
5 Activiteiten	47
Casus Annemiek	50

6	Context	53
	Handelingscontext	54
	Ergotherapie in de omgeving van de cliënt	58
	Casus Nathalie	59
7	Ergotherapeut	61
	Competentiegebieden	61
	Ethiek	69
	Beroepspraktijk	70
	Interprofessionele samenwerking	72
	De ICF	73
	Toekomstige ontwikkelingen	74
8	Methodisch handelen	77
	Professioneel redeneren	80
9	Kwaliteit	83
	De beroepstitel ergotherapeut	83
	Kwaliteitsbeleid	85
	Klachtenrecht	86
	Kwaliteitsregister	87
	Kwaliteitskeurmerk	87
	Kwaliteit en richtlijnen	88
	Kwaliteit en leven lang leren	88
10	Beroepsontwikkeling	89
	Ontwikkeling van het beroep in Nederland	89
	De beroepsvereniging	90
	Vernieuwingen in het hoger onderwijs	92
	Ergotherapie en wetenschap	93
11	Wet- en regelgeving	95
	Vergoeding	95
	Verantwoording	97
	Verklarende woordenlijst	101
	Gebruikte afkortingen	105

Literatuur	107
Gebruikte websites	119
Bijlage 1	121

Internetbijlagen op www.ergotherapie.nl:

I Wet BIG, artikel 34

II Registratiecijfers ergotherapeuten (NIVEL)

III ICF

IV Registratiecijfers ergotherapeuten kwaliteitsregister

V Wet- en regelgeving

VI Zorgverzekeringswet

Introductie

Het huidige *Beroepsprofiel Ergotherapeut* (2009) vervangt voorgaande versies (2-4). In dit beroepsprofiel worden de ‘state of the art’ van het beroep van de ergotherapeut en de verwachte toekomstige ontwikkelingen van de ergotherapie in Nederland beschreven, aan de hand van recente nationale en internationale literatuur op het gebied van ergotherapie en aan de hand van ontwikkelingen in de Nederlandse samenleving.

Het beroepsprofiel is een document voor ergotherapeuten, opleidingen ergotherapie, studenten ergotherapie en voor alle beroepsbeoefenaren die hun ergotherapeutische expertise inzetten onder een andere beroepsnaam. In het beroepsprofiel van 1999 is een onderscheid gemaakt tussen behandelen en adviseren. Dit beroepsprofiel laat dit onderscheid los en legt de focus op wat ergotherapeuten verbindt in de uitoefening van het beroep. Het beroepsprofiel is geschreven voor alle ergotherapeuten, ongeacht hun werkzaamheden en de praktijkcontext waarin ze werkzaam zijn. Als ergotherapeuten werken op nieuwe terreinen in de gezondheidszorg of binnen de aangrenzende gebieden van welzijn, zakelijke dienstverlening en het algemeen en bijzonder onderwijs, zijn de beschrijvingen en terminologie van het beroepsprofiel de basis om het unieke domein van de ergotherapie, het dagelijks handelen, kenbaar te maken aan nieuwe cliënten en externe partijen.

Dit Beroepsprofiel Ergotherapeut heeft vier op zichzelf staande doelen die met elkaar in verband staan:

- **beroepsdoel:** het beroepsprofiel sterkt de Nederlandse ergotherapeuten als beroepsgroep, door het gebruik van een gemeenschappelijke taal. Het beroepsprofiel is het uitgangspunt voor de implementatie van de ‘state of the art’ en de toekomstige ontwikkelingen in de dagelijkse beroepspraktijk van de ergotherapeut (5);

- **onderwijsdoel:** het beroepsprofiel is het uitgangspunt voor de curricula van de opleidingen ergotherapie en promoot de verbintenis van de ergotherapeut met leven lang leren (5);
- **maatschappelijk doel:** het beroepsprofiel maakt het kerndomein van de ergotherapie transparant en geeft aan wat ergotherapie te bieden heeft aan de gezondheid en het welzijn van personen, organisaties of populaties die vragen hebben op het gebied van het handelen en de participatie (5);
- **Public relations (pr) doel:** het beroepsprofiel is te gebruiken voor het ontwikkelen van pr-materialen ten behoeve van profilering naar consumenten, cliëntenorganisaties, collega's van andere disciplines, ziektekostenverzekeraars, gezondheidszorginstellingen, gemeenten, ministeries, potentiële opdrachtgevers en afnemers buiten de gezondheidszorg.

Met het beroepsprofiel als basisdocument kunnen bovenstaande doelen nader uitgewerkt worden in aparte documenten.

Als expert in 'het mogelijk maken van het handelen' heeft de ergotherapie een professionaliseringproces doorgemaakt. De laatste tien jaar is er veel nieuwe literatuur verschenen over het kerndomein van de ergotherapie: het handelen. Door deze ontwikkelingen krijgt het begrip 'handelen' steeds meer betekenis en dit maakt de kern van het beroep duidelijk in de communicatie met alle mensen in en buiten de beroepspraktijk.

In dit beroepsprofiel staan de volgende inzichten centraal.

Ergotherapie:

- is cliëntgecentreerd (*client-centered*). De cliënt staat in de interventie centraal. De cliënt en de ergotherapeut werken in bondgenootschap samen; in deze samenwerking ligt de focus op het mogelijk maken van het handelen. De cliënt kan een persoon (inclusief zijn systeem), een organisatie (inclusief stakeholders) of een populatie (inclusief maatschappij) zijn. De diversiteit van mensen in de Nederlandse samenleving vraagt om ergotherapeutische interventies die gericht zijn op inclusie en diversiteit (6).
- is op handelen gericht (*occupation-based*). De toegenomen focus op het handelen is het kerndomein van de ergotherapie, waarbij het handelen zowel middel als doel is van de ergotherapie (7);
- is in de context gesitueerd (*context-based*). De context waarin de cliënt handelt, wordt binnen de ergotherapeutische interventie steeds belangrijker en breder (8). Ergotherapie richt zich op het handelen in de fysieke en in de sociale omgeving van de cliënt.

- is evidence-based. De ergotherapie is gebaseerd op informatie en ervaringen van de cliënt, een kritische review van relevant wetenschappelijk onderzoek en ervaring/expertise van de ergotherapeut (9).

Werkwijze

Het beroepsprofiel is als volgt tot stand gekomen:

- Ergotherapie Nederland heeft de opdracht voor het schrijven van een nieuw beroepsprofiel gegeven aan de auteurs Margo van Hartingsveldt en Inka Logister-Proost en de adviseur Astrid Kinébanian. Er is gestart met een uitgebreid literatuuronderzoek en een uitgebreide documentenanalyse en er zijn diverse brainstormbijeenkomsten geweest met Ergotherapie Nederland. Tijdens deze bijeenkomsten is een schets ontstaan van het nieuwe beroepsprofiel en van daaruit is het eerste concept geschreven.
- Dit eerste concept is voorgelegd aan de klankbordgroep, samengesteld uit ergotherapeuten die werkzaam zijn met cliënten in de verschillende leeftijdscategorieën (kind & jeugd, volwassenen en ouderen) in verschillende praktijkcontexten, ergotherapeuten werkzaam binnen de opleidingen ergotherapie en een afgevaardigde die het cliëntenperspectief vertegenwoordigde. De feedback van de klankbordgroep is gebruikt bij het schrijven van het tweede concept.
- In deze periode zijn de leden van Ergotherapie Nederland geïnformeerd door middel van artikelen in *Ergotherapie, magazine voor ergotherapeuten* en zij hadden ook de mogelijkheid tot reageren. Dit heeft diverse reacties opgeleverd en deze feedback is gebruikt bij het schrijven van het tweede concept.
- Ergotherapeuten uit de beroepspraktijk zijn geconsulteerd ten aanzien van casuïstiek.
- Het tweede concept is voorgelegd aan de klankbordgroep en aan het Studie Richtingen Overleg Ergotherapie (SRO-E) en dit concept is aangepast naar aanleiding van de feedback van de klankbordgroep en het SRO-E.
- Het derde concept is voor alle leden en aspirant-leden van Ergotherapie Nederland als document te downloaden geweest van de website van Ergotherapie Nederland, met de mogelijkheid tot reageren.
- In dezelfde periode is het derde concept voor feedback voorgelegd aan een groep externe stakeholders.
- De reacties zijn verwerkt tot het definitieve beroepsprofiel en dit is gepresenteerd op de algemene ledenvergadering van november 2009 en goedgekeurd.

- Het beroepsprofiel is te bestellen bij Ergotherapie Nederland en is tevens door leden en aspirant-leden van Ergotherapie Nederland te downloaden van de website van de beroepsvereniging.

Leeswijzer

Dit beroepsprofiel kan in volgorde, maar ook in willekeurige volgorde gelezen worden.

Dit profiel hanteert de term cliënt. De term is een verzamelbegrip voor het individu en groepen individuen die gebruikmaken van ergotherapie. Andere synoniemen voor de individuele cliënt zijn: patiënt, revalidant, bewoner, zorgvrager, consument, leerling, werknemer, wijkbewoner, de wettelijke vertegenwoordiger, het sociale netwerk van de cliënt, de opdrachtgever. Groepen individuen kunnen ook organisaties en populaties zijn.

Overall waar in mannelijke stijl geschreven is, kunnen 'hij', 'zijn' en 'hem' vervangen worden door 'zij' en 'haar'.

De casussen zijn gebaseerd op ware gebeurtenissen maar zijn zodanig veranderd dat de anonimiteit van de cliënt gewaarborgd is. De casussen zijn geschreven vanuit het cliëntperspectief en illustreren het proces in de ergotherapiepraktijk.

Hoofdstuk 1 begint met een beschrijving van het beroep ergotherapie. Hoofdstuk 2 beschrijft het historisch perspectief van de ergotherapie met de veranderende visie op handelen door de jaren heen. Hoofdstuk 3 beschrijft het kerndomein van de ergotherapie: het handelen, dat bestaat uit drie elementen: de cliënt, de activiteiten en de context. Deze komen achtereenvolgens in de volgende hoofdstukken terug: hoofdstuk 4 over de cliënt, hoofdstuk 5 over de activiteiten en hoofdstuk 6 over de context. Hoofdstuk 7 beschrijft de competentiegebieden van de ergotherapeut, die expert is in het mogelijk maken van het handelen van mensen, en gaat in op de praktijkcontext en de ethiek. Hoofdstuk 8 maakt duidelijk dat een ergotherapeut methodisch, volgens bepaalde fasen/stappen in een cyclisch proces werkt. In hoofdstuk 9 komen kwaliteit, de kwaliteitscriteria en de waarborging van kwaliteit aan de orde. Hoofdstuk 10 beschrijft de beroepsontwikkeling. Hier worden onder andere de beroepsvereniging, de vernieuwingen in het onderwijs en de academisering van het beroep ergotherapie beschreven. Hoofdstuk 11 geeft kort de relevante wet- en regelgeving weer waar ergotherapeuten en de cliënten mee te maken kunnen hebben en besluit met een korte weergave van vergoedingsmogelijkheden. Achter in het beroepsprofiel zijn een verklarende woordenlijst,

een lijst met gebruikte afkortingen, de literatuurlijst en twee bijlagen betreffende de Europese ergotherapiecompetenties te vinden. Alle internetbijlagen zijn te downloaden op de website van Ergotherapie Nederland.